

DATA REGARDING THE SPECIES OF RINGED BIRDS FOUND WITHIN THE DANUBE'S MEADOW IN-BETWEEN CALAFAT AND THE RIVER JIU (DOLJ COUNTY, ROMANIA)

Mirela Sabina Ridiche and Kiss J. Botond

Received: 27.02.2011 / Accepted: 02.03.2011

Abstract: The present study is performed on the bird species that are marked with rings found in eight countries in Europe and within the Danube's meadow, in-between Calafat and the river Jiu. The birds targeted by this study (13 exemplaries) belong to 8 aquatic species of the types of *Phalacrocorax*, *Pelecanus*, *Ciconia*, *Platalea*, *Anas*, *Philomachus*, *Sterna*, some of these being preserved in the patrimony of Oltenia's museum. The aim of the study is to document the importance of the aquatic habitats of the Danube's meadow as adequate refuges for ecological needs (of food, rest, shelter) of migratory birds and to argue the need for managing resources of their protection. Data resulting from the recovery of the ringed birds could contribute to clarifying various issues linked to migration (distances travelled, the time that passed from the moment of attaching the ring to that of finding the route, the flight speed, and so on), but also of other species related to the biology and ecology of the species. Also, it is wished to point out the importance of the museum collections and the need of including the gathered data bases within the scientific circuit.

Keywords: aquatic species, ringed birds

Introducere:¹

Lunca Dunării, prin particularitățile sale morfologice, climatologice, hidrografice, pedologice și botanice a reprezentat permanent o zonă de interes științific și totodată economic (Antipa 1910).

În zona cuprinsă între curbura largă delimitată de Dunăre - care curge dinspre Calafat - și râul Jiu care-și varsă apele în fluviu, în zona localității Zăval, lunca cuprinde un mozaic de habitate terestre și acvatice (păduri de luncă cu specii lemnoase spontane sau cultivate, bălți cu stufării

întinse, lacuri, dune libere sau fixate cu floră de nisipuri și/sau păduri de *Robinia pseudacacia*, pajiști hidrofile, xeromezofile și xerofile între care se interferează suprafețe agricole), care creează condiții de hrană și reproducere pentru numeroase specii de păsări migratoare și sedentare (Ridiche 2008; Ridiche și Murariu 2009).

Regăsirea în Lunca Dunării, în segmentul Calafat-Jiu, a unor exemplare de păsări inelate ne demonstrează că acest teritoriu se înscrie în ruta de migrație a multor specii de păsări acvatice.

Deoarece unele dintre aceste specii migratoare nu beneficiază de un statut de conservare favorabil pe plan european, iar protecția lor implică o conservare durabilă a habitatelor folosite pentru cerințele vitale (hrană, odihnă, adăpost), este necesar un management adecvat de protecție al zonelor protejate ROSPA 0010 și ROSPA0013,

Mirela Sabina Ridiche: Muzeul Olteniei, Secția de Științele Naturii, Str. Popa Șapcă nr. 8, 200422 Craiova, e-mail: rimirela@yahoo.com.

Kiss J. Botond: Institutul Național DeltaDunării, Str. Babadag nr. 165, 820112 Tulcea, e-mail: jbkiss@indd.tim.ro.

cuprinse în teritoriul studiat și incluse în rețeaua de situri Natura 2000 (***) (2007).

Material și metodă:

La baza studiului nostru stau datele științifice colectate pe de o parte din baza de date a Muzeului Olteniei privitoare la păsările inelate și/sau inelele recuperate în Lunca Dunării dintre Calafat și Jiu (Bazilescu et al. 1980; Ridiche 2004, 2005, 2010), iar pe de altă parte din cercetări ale teritoriului menționat, începând din anul 1996 până în prezent (Tab. 1, Anexe; Fig. 1).

Unele date privind regăsirile de păsări au fost extrase din Rapoartele C.O.R. (Radu 1972, 1976, 1997).

Contactarea stațiilor de inelare s-a făcut oficial prin intermediul Centralei Ornitologice Române, în unele cazuri apelând pentru informații și la alte unități de profil și anume: Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare "Delta Dunării" și Societatea Ornitologică Română.

Datele referitoare asupra păsărilor inelate sunt prezentate în Tab. 1; specificăm că într-un singur caz de recuperare (un exemplar de *Sterna caspia*) nu dispunem de date complete.

Pentru aflarea distanței minime parcurse am calculat lungimea traseului, exprimată în km., de la locul inelării la cel al regăsirii, folosindu-ne în acest sens de programul Google Earth (Fig. 2).

Figura nr. 1 Locul regăsirii păsărilor inelate (marcate cu X, în paranteză numerele de poziție din Tab. 1.)

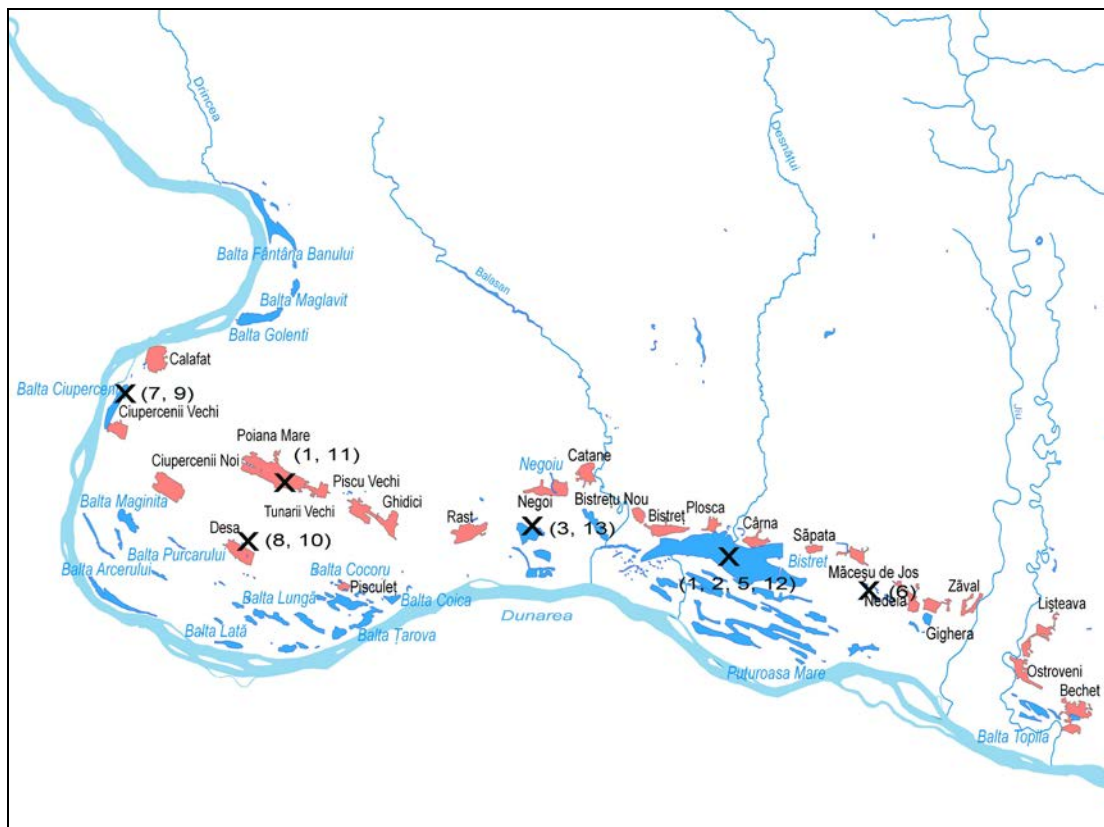

Figura nr. 2 Zonele de inelare și de regăsire a păsărilor marcate (la baza săgeții sunt numerele de poziție din Tab. 1)

Rezultate și discuții:

Exemplarele de păsări inelate luate în discuție aparțin la 9 specii acvatice din genurile *Phalacrocorax*, *Pelecanus*, *Ciconia*, *Plegadis*, *Platalea*, *Anas*, *Philomachus*, *Sterna*.

Păsările au fost inelate în 8 țări din Europa și regăsite în zonele umede din lunca Dunării dintre Calafat și Jiu; acest fapt atestă importanța habitatelor acvatice din segmentul de luncă menționat, ca refugii adecvate pentru nevoile ecologice ale păsărilor migratoare care se deplasează din zonele de cuibărit spre cele de iernat și invers.

În cele ce urmează prezentăm succint situația fiecărei specii în teritoriul investigat de noi.

Phalacrocorax carbo Linnaeus 1758 - cormoran mare

Cele mai mari efective ale speciei (500-1500 de exemplare) au fost înregistrate în timpul pasajului de primăvară (februarie-aprilie) și toamnă (august-octombrie) pe lacul Bistreț și mai moderat pe balta Arcer (Ciuperceii Noi); ca oaspete de vară, cormoranul mare este prezent în efective modeste (zeci de exemplare) care se află, probabil, în deplasare de hrănire; în sezonul rece, când bazinele sunt parțial sau total acoperite cu strat de gheață, puține exemplare (8–50 ex.) sunt de regulă cantonate la punctul de vărsare al râului Desnățui în lacul Bistreț, în zona de confluență Jiu-Dunăre sau pe unele ostroave fluviatile (ex. ostrovul Acalia-Desa).

Pelecanus crispus Bruch 1832 - pelican creț

A fost semnalat frecvent pe bazinele piscicole ale lacului Bistreț, deseori în asociație cu exemplare de *P. onocrotalus*, începând din luna februarie până în octombrie; în general populațiile consemnate de noi au fost alcătuite din adulți și juvenili aflați în deplasare de hrănire în efective oscilante de la câteva exemplare (2 - 25) la câteva sute (+ 300), funcție de condițiile hidro-climatice existente și implicit de accesibilitatea resurselor trofice.

Ciconia nigra Linnaeus 1758 - barză neagră
Este frecventă, dar puțin numeroasă în teritoriul cercetat; efectivele cele mai însemnate au fost înregistrate în timpul pasajului de toamnă la Ciuperceni Noi, pe balta Arcer (25-35 ex. la 17-18.08.2007) și pe ostrovul Acalia, din dreptul localității Desa (7-12 ex., august 2006-2009); exemplarele observate pe lacul Bistreț au fost cantonate de obicei pe bazinele vestice (2-7 ex., cele mai timpurii la sfârșitul lunii martie, iar cele mai târzii în prima decadă a lunii octombrie); alte câteva exemplare (2-5), aflate în zbor au fost consemnate în lunile aprilie-iulie în apropiere de zona de vărsare a Jiului în Dunăre.

Cuibăritul berzei negre a fost consemnat de Găină (1981), în pădurea Braniște/Stejarul situată la cca 3 km nord de localitatea Bistreț; un exemplar în stadiu de pui, inelat de autor la 12.07.1981, la Bistreț (codul G 771 România) a fost regăsit după 2 ani, 4 luni și 9 zile, respectiv la 21.11.1983 la Rajevo Konare – Bulgaria (42.20 N, 24.47 E) (Radu 1997). Cele mai recente date despre cuibăritul berzei negre aparțin lui Papp și Fântână (2008) care înscriu cca. 10-30 perechi în siturile Natura 2000 Calafat-Ciuperceni-Dunăre și Confluența Jiu-Dunăre.

Ciconia ciconia Linnaeus 1758 - barză albă
Specie frecventă în teritoriul nostru, primele exemplare apar de obicei în a doua decadă a lunii martie, iar cele mai timpurii plecări din zona de cuibărit au fost înregistrate în prima decadă a lunii august. În general, migrația are loc în a doua decadă a lunii august când

pot fi văzute stoluri mari rotindu-se deasupra luncii în zboruri lungi și doar rareori puține exemplare întârzie până în luna octombrie.

Plegadis falcinellus (Linnaeus 1766) - țigănuș

A fost observat de noi sporadic, probabil în timpul deplasărilor de hrănire, în preajma bazinelor piscicole de la Bistreț și pe unele bălți din zona inundabilă (Țarova, Arcer, Calafat); numărul exemplarelor înregistrate în sezonul estival oscilează între 5-15 indivizi; în timpul pasajului efectivul speciei crește în anumiți ani, dar rămâne totuși modest (câteva zeci de exemplare).

Platalea leucorodia Linnaeus 1758 - lopătar
Cele mai mari efective (80-150 exemplare) au fost înregistrate de noi în anii 2007-2008, în lunile iulie – septembrie, pe lacul Bistreț. Specia este de asemenea, frecventă pe bălțile din zona inundabilă dintre Ciuperceni Noi și Desa, dar în număr mai restrâns de indivizi (7-50 ex.). În literatură este menționat cuibăritul speciei în situl Natura 2000 Calafat-Ciuperceni Dunăre și Bistreț (Papp și Fântână 2008).

Philomachus pugnax Linnaeus 1758 - bătaș
Este specia cea mai numeroasă dintre păsările limicole care staționează în zonele umede din teritoriul luat în studiu. Cele mai mari populații ale speciei (sute/mii de exemplare) au fost înregistrate de noi în pasajul de primăvară-toamnă (martie aprilie și iulie-octombrie), pe malul lacului Bistreț și pe pajiștile higrofile învecinate; în sezonul estival (mai-iulie) am observat doar exemplare izolate.

Sterna caspia Pallas 1770 - pescăriță mare
Apare foarte rar în zona cercetată, fiind observată de noi la 03.10.1997 (2 ex.) și 1 ex. la 10.11.2000, în extremitatea vestică a lacului Bistreț; o mențiune veche asupra speciei îi aparține lui Tâlpeanu (1965), care a observat un exemplar la Cârna, la 22 mai 1960.

Concluzii:

Lunca Dunării se înscrie în ruta de migrație a păsărilor acvatice care se deplasează sezonier dinspre zonele nordice spre cele sudice, în căutarea condițiilor propice de trai.

Zonele umede din sectorul Calafat-Jiu al Luncii Dunării sunt locuri de popas prielnice pentru multe specii acvatice migratoare. Acest fapt este documentat de cele 13 exemplare de păsări inelate în opt țări din Europa și regăsite în habitatele acvatice din teritoriul investigat. Având în vedere că aceste specii aparțin patrimoniului natural internațional, iar multe dintre ele sunt defavorizate din punct de vedere al conservării, protecția lor și a habitatelor lor este o problemă prioritară în planurile manageriale și în demersurile transfrontaliere de conservare a ornitofaunei.

Rezumat:

DATE PRIVIND SPECIILE DE PĂSĂRI INELATE REGĂSITE ÎN LUNCA DUNĂRII ÎNTRE CALAFAT ȘI JIU (JUD. DOLJ, ROMÂNIA)

Studiul de față este realizat asupra speciilor de păsări marcate cu inele în opt țări din Europa și regăsite în Lunca Dunării, între Calafat și Jiu. Păsările luate în discuție (13 exemplare) aparțin la 9 specii acvatice din genurile *Phalacrocorax*, *Pelecanus*, *Ciconia*, *Plegadis*, *Platalea*, *Anas*, *Philomachus*, *Sterna*, unele dintre acestea fiind păstrate în patrimoniul Muzeului Olteniei. Scopul studiului este de a documenta importanța habitatelor acvatice din Lunca Dunării ca refugii adecvate pentru nevoile ecologice (de hrană, odihnă, adăpost) ale păsărilor migratoare și de a argumenta necesitatea măsurilor manageriale de protecție ale acestora. Datele rezultate în urma regăsirii păsărilor inelate pot contribui la elucidarea diverselor probleme legate de migrație (distanțe parcurse, timpul scurs de la momentul inelării la cel al regăsirii rute, viteze de zbor ș.a.), dar și a altor aspecte

legate de biologia și ecologia speciilor. Totodată, se dorește reliefarea importanței colecțiilor din instituțiile muzeale și necesitatea punerii în circuitul științific a bazelor de date acumulate.

Bibliografie:

- ANTIPA Gr. (1910), *Regiunea inundabilă a Dunării. Starea ei actuală și mijloacele de a o pune în valoare*, Institutul de Arte Grafice Carol Gobl, București.
- BAZILESCU E., SORESCU C., CRUCE M., POPESCU M (1980), Catalogul sistematic al colecțiilor de vertebrate din Muzeul Olteniei, *Științele Naturii. Studii și Comunicări*, p. 311-401, Craiova.
- GĂINĂ F. (1981), Berzele negre de la Bistreț, *Vân. Pesc. Sp.*, nr. 11, p. 15.
- PAPP T., FĂNTĂNĂ C. (editori) (2008), *Ariile de Importanță Avifaunistică din România*, publicație comună a Societății Ornitologice Române și a Asociației „Grupul Milvus”, Tîrgu-Mureș.
- RADU D. (1972), Centrala Ornitologică Română. Situația regăsirilor de păsări inelate în România și a păsărilor străine regăsite în România, *communicate C.O.R. în anul 1971*, p. 1-47, Institutul de Cercetare pentru Protecția Plantelor, București.
- RADU D. (1976), Centrala Ornitologică Română. Situația regăsirilor de păsări inelate în România și a păsărilor străine regăsite în România, *communicate C.O.R. în anii 1972-1974*, p. 1-72, Institutul de Cercetare pentru Protecția Plantelor, București.
- RADU D. (1997), Raport al Centralei Ornitologice Române asupra inelărilor și regăsirilor de păsări inelate, 1975-1988, *Publicațiile Societății Ornitologice Române*, nr. 4, p. 1-74, Cluj.
- RIDICHE M.S. (2004), Inele și păsări inelate aflate în patrimoniul Muzeului Olteniei Craiova, *Scripta Ornitologica Romaniae*, p. 21-24, Cluj.
- RIDICHE M.S. (2005), New data regarding the presence of the Black stork (*Ciconia nigra* L.) in the Danube Meadow (Dolj county area), *Scripta Ornitologica Romaniae*, nr. 2, p. 9-12, Cluj-Napoca.
- RIDICHE M.S. (2008), The easily flooded area of the Danube (Dolj county, Romania), *reference site for the preservation of*

- community interest species. Natura Montenegrina*, 7 (2): Podgorica, p. 261-273.
- RIDICHE M.S. (2010), The catalogue of birds introduced in the patrimony of the Museum of Oltenia, between 1999 and 2009 (Craiova, Romania), *Oltenia Studii și comunicări Științele Naturii, Muzeul Olteniei*, nr. 26, p. 183-194, Craiova.
- RIDICHE M.S., MURARIU D. (2009), *Importanța zonelor umede din Lunca Dunării (sectorul Calafat – Jiu, România) ca medii de viață pentru păsăr. Diversitatea, valorificarea rațională și protecția lumii animale*, p. 95-100, Edit. Știința, Chișinău.
- TĂLPEANU M. (1965), Avifaune de la région inondable du Danube, en Olténie, *Travaux du Museum d' Historie Naturelle " Gr. Antipa"*, vol. V, p. 293-317, București.
- *** (2007), M.O. nr.739/31X.2007, H.G.1284/24 X. 2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică, ca parte integrantă a rețelei ecologice Natura 2000 în România.
- *** <http://www.Google.com/intl/ro/earth/index.html> (accesat în noiembrie 2010).

Anexe:

Tabelul nr. 1 Păsări inelate în țări din Europa și regăsite în Lunca Dunării, între Calafat și Jiu

Nr. crt.	Specia	Cod inel (seria și nr.)	Centrala de Inelare	Locul inelării (coordonate)	Data inelării	Vârsta și sex	Locul regăsirii (coordonate)	Data regăsirii	Timpu scurs	Distanța parcursă (Km)
1	<i>Phalacrocorax carbo</i>	A370483	UAK	Liman Molochnyy, Podkova, UA (46°38'N; 35°21'E)	15.05.1993		Bistreț (43°52'N; 23°35'E)	15.10.1995	2 ani, 5 luni	969 km
2	<i>Pelecanus crispus</i>	I.plastic: 55 EJ	BGS	Srebârna, BG (44°06'N; 27°04'E)	15/04/01	Pui	Bistreț (43°52'N; 23°35'E)	27.08.2001	4 luni, 12 zile	281 km
3	<i>Ciconia ciconia</i>	D115283	HRZ	Perlez, SRB (45°12'N; 20°25'E)	26.06.1972	Pui	Negoi (43°55'N; 23°22'E)	22.08.1972	1 lună, 26 zile	470
4	<i>Ciconia nigra</i>	I.plastic: 8 AU; I.metal: BX4258	CZP	Malacki, SK (48°24'N; 17°01'E)	04.07.1999	Pui	Poiana Mare (43°56'N; 23°05'E)	12.2001	2 ani, 5 luni	683 km
5	<i>Ciconia nigra</i>	0 236	SKB	Banske, Vronov Nad Toplou, SK (48°50'N; 21°34'E)	04.07.2003		Bistreț (43°52'N; 23°35'E)	13.01.2004	6 luni, 9 zile	569 km
6	<i>Plegadis falcinellus</i>	D814396	SUM	Dnestr Delta, Odessa, UA (46°27'N; 30°10'E)	22.05.1977	pui	Balta Nedeia, Măceșu de Sus (43°55'N; 23°40'E)	12.09.1977		584
7	<i>Plegadis falcinellus</i>	D 814878	SUM	Belyaevka, Dnestr Delta, UA (46°50'N; 30°12'E)	03.06.1979	Pui	Ciupercenii Vechi (43°55'N; 22°55'E)	23.11.1979	5 luni, 20 zile	633 km
8	<i>Platalea leucorodia</i>	I.plastic: 9A E 6S00124	SRB	Jazovo, Voievodina, SRB (45°53'N; 20°14'E)	20.05.2007	Pui	Desa (43°51'N; 22°58'E)	12.08.2007	7 luni, 4 zile	316 km
9	<i>Anas acuta</i>	C388102	SUM	Astrakhan, Delta Volgăi, RU (46°25'N; 48°55'E)	17.07.1979	adult ♀	Ciupercenii Vechi (43°55'N; 22°55'E)	27.08.1979	1 lună, 10 zile	1996 km
10	<i>Anas acuta</i>	C387936	SUM	Astrakhan, Delta Volgăi, RU (46°25'N; 48°55'E)	17.07.1979	adult ♂	Desa (43°51'N; 22°58'E)	10.03.1980	7 luni, 21 zile	1992 km

11	<i>Philomachus pugnax</i>	601817	DKK	Amager, DK (55°38'N; 12°34'E)	22.07.1971 Ad, ♂	Poiana Mare (43°56'N; 23°05'E)	26.02.1972	7 luni, 4 zile	1420
12	<i>Sterna caspia</i>	C228520	SFH	-	-	Bistreț (43°52'N; 23°35'E)	12.11.1972		cca.1820 km.
13	<i>Sterna caspia</i>	7082756	SVS	Smaland, S (58°03'N; 16°53'E)	14.06.1987 Pui	Negoi (43.55 N, 23.25 E)	20.09.1987	3 luni, 6 zile	1690 km
